חצבים ראשונים החלו לפרוח בחרמון ובהרי אדום – רמז לסוף הקיץ ובוא הסתיו?!

אבי שמידע – avi.shmida@gmail.com
צילמו: **גלית משה** – galit.moshe777@gmail.com **חיים בן-דוד** – bendavidhm@gmail.com

התצפית 7.7.2018
פורסם: 15.7.2018

תקציר: סיפורים ואגדות רבים מסתובבים בקשר לפריחה מוקדמת או שופעת של החצב המצוי בארצנו; התופעה של בקיעה של עמוד תפרחת גבוה ללא עלים ופריחה בסוף הקיץ היבש רתקה מאז את חובבי הטבע והמטיילים. השנה נמדווחים לנו על חצבים פורחים מקדימים מאז חודש יולי. האם הגורם לכך הוא החורף הגשום המבורך אשר מילא את הבצלים במזון ומים? או אולי פריחה שופעת של חצבים מבשרת על שנה גשומה לעתיד ("אגדת עם")? רק מעקב רב-שנתי החוזר במקומות קבועים יפתור את התעלומה.

==========

==========

פריחת החצב מבשרת את בוא הסתיו, תחילת השנה העברית וסוף עונת הקיץ. ואכן, **חצב מצוי *Drimia maritima***, הנפוץ בכל אזורי ישראל פורח ללא תלות בגשם בסוף הקיץ ובראשית הסתיו. רוב האוכלוסיות פורחות החל מאמצע אוגוסט ובעיקר בספטמבר אך חובבי הטבע מדווחים על צמחי חצב רבים הפורחים מחוץ לעונת הפריחה הרגילה, מוקדם יותר, כבר ביולי.

השנה, תשע"ח 2017 – 2018, בעקבות הגשמים הכבדים אשר ירדו ברוב חלקי הארץ בסוף חודש אפריל ובתחילת מאי, השתנו במקצת סדרי הטבע וצמחים רבים שינו את "הרגליהם" הפנולוגיים: בחרמון המשיכה הפריחה האביבית לאורך כל חודש מאי והדגניים, הן רב-שנתיים והן חד-שנתיים יצרו משטחי ירוק נהדרים בחגורה ההררית של החרמון.

בטיולנו בחודש יוני בהרי אדום שמנו לב לתופעה כי בצלים של חצב אשר גדלו ב"נישות טחובות", למרגלות מצוקים או באפיקי ואדיות, התמלאו וגידלו ציצת שורשים צעירה (ראו תמונה). מצאנו אפילו פרט יחיד של חצב פורח אך התייחסנו אליו כאל סטייה מהנורמה.

מימין – ציצת שורשים של חצב מצוי, הרי אדום. צילם: אבי שמידע ©
במרכז – חצב פורח, נבי חזורי 7.7.2018. צילמה: גלית משה ©
משמאל – חצב פורח באדום 9.7.2018. צילם: חיים בן-דוד ©
להגדלה – לחצו על התמונות

ואולם, בחודש יולי קבלנו שתי תצפיות מהימנות על פריחה חצב ואנו חושבים שהן אופייניות ומהוות סימן ראשון מהימן להתחלת פריחת החצב המבשרת את סוף הקיץ ואת בוא הסתיו.

האחת, תצפית של גלית משה מתאריך 7.7.2018 על פריחת חצב בנבי חזור ברום 830 מטר בעליה לחרמון והשנייה, של חיים בן-דוד מדרום הרי א-שארה באדום מרום של 1100 מטר. שתי התצפיות תומכות בסברה המקובלת שחצב מקדים לפרוח ברום גבוה יותר (בחרמון בדרך כלל החצבים הראשונים לפריחה הם במג'דל שמס, ברום 1300 מטר). זוהי תופעת "היפוך פריחה", כלומר הקדמת הפריחה כתוצאה של מנות קור בעקבות ירידת הטמפרטורה ולא הקדמה עקב עליית הטמפרטורה כפי שלרוב קורה ברוב מיני הצמחים.

אנו פונים לחובבי הצמחים לדווח על עוד מקרים של פריחה מוקדמת בחצב, השנה ובשנים קודמות.

ספרות:

דפני א שמידע א ואבישי מ 1975 הפריחה של מבשרי הגשם בצמחיית א"י. "טבע וארץ", י"ז: 6, 269-281.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: שמידע א 2018 חצבים Drimia maritima ראשונים החלו לפרוח בחרמון ובהרי אדום – רמז לסוף הקיץ ובוא הסתיו?, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

חצבים Drimia maritima ראשונים החלו לפרוח בחרמון ובהרי אדום – רמז לסוף הקיץ ובוא הסתיו?

עוד בכלנית על פריחת חצב

החצב התחיל לפרוח – מתי פורח החצב הראשון ומה זה אומר ?

חצבי תל-יודפת: שדה החצבים הגדול בישראל ?